

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE SOSYAL ZEKA DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

INVESTIGATION OF INTERNET ADDICTION AND SOCIAL INTELLIGENCE LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Nuri ERDEMİR**
Mustafa KUTLU***

Öz

Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğiyle internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu çalışmada Tromso Sosyal Zeka Ölçeği Doğan ve Çetin (2009) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan, Kutlu ve arkadaşları (2016) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Young İnternet Bağımlılığı Kısa Formu ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İnönü Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden 441'i kadın (%73,7), 157'si erkek (%26,3) toplam 598 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, ikili karşılaştırmalar için t testi, çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA), değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyonu kullanılmıştır. Araştırmada internet bağımlılığı ile sosyal zeka, sosyal beceri ve sosyal farkındalık arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Sosyal Zeka, Sosyal Farkındalık, Sosyal Beceri, Sosyal Bilgi Süreci.

Abstract

The purpose of this study is to examine the level and direction of the relationship between internet addiction and social intelligence levels, as university students' internet addiction and social intelligence levels differ in terms of various variables. Tromso Social Intelligence Scale, Short Form of Young's Internet Addiction Test and demographic information form were used for data collection tools in this study. The participants for this study comprised 598 university students (441 female (%73,7) and 157 male (%26,3)) from İnönü University. Descriptive statistics, t-test, pearson correlation, one way Anova were used to statistically evaluate the data. According to research there were significant relationships between internet addiction and social intelligence, social skills and social awareness.

Keywords: Internet Addiction, Social Intelligence, Social Awareness, Social Skills, Social Information Processing.

1. GİRİŞ

Günümüzde internet cep telefonları ve bilgisayarlar aracılığıyla bireylerin bilgiye erişim ve iletişimini kolaylaştırmıştır. Geçmişte bilgiye erişim sadece kütüphanelerden veya basılı kaynaklardan yararlanılabilirken, günümüzde ise internet aracılığıyla sanal kütüphanelerden yararlanmaya başladık. İnternet bağımlılığı, günümüzde farklı disiplinlerin çalıştığı önemli konulardan biridir (Balcı ve Gülнар, 2009).

Temeli ikinci dünya savaşı yıllarına dayanan bilgisayar zamanla internet aracılığıyla yaşantımızın önemli ve ayrılmaz bir parçası olmuştur (Odabaşı vd. 2007). İnternet, binlerce bilgisayar sisteminin birbirine bağlayan, dünya genelinde hızlı bir şekilde büyümeye devam eden bir iletişim ağıdır. İnternet World Wide Web'in kısaltması olarak "www" ile simgelenir. Bu ağın en önemli özelliği dünya üzerindeki bağlı olan bilgisayarların birbirleriyle iletişim kurabilmelerini sağlamasıdır (Dede, 2004). İnternet, günümüzde dünya genelinde fiziksel mekandan bağımsız bir şekilde bilgisayarlar aracılığıyla milyonlarca insanı birbirine bağlayan sanal bir iletişim, bilgi, eğlence, ticaret ve paylaşım ortamıdır (Çelik ve Karaaslan, 2009).

Türkiye İstatistik Kurumu 2016 verilerine göre bilgisayar ve internet kullanım oranları 2016 yılı Nisan ayında 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %54,9 ve %61,2 oldu. Bu oranlar erkeklerde %64,1 ve %70,5 iken, kadınlarda %45,9 ve %51,9'dur. Hanelerin 2016 yılı Nisan ayında %96,9'unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunurken, sabit telefon bulunma oranı %25,6 oldu. Aynı dönemde hanelerin %22,9'unda masaüstü bilgisayar, %36,4'ünde taşınabilir mevcut iken tablet bilgisayar bulunma oranı %29,6 oldu. 2016 son

* Bu çalışma İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Prof. Dr. Mustafa KUTLU danışmanlığında Nuri ERDEMİR tarafından hazırlanan ve savunulmuş olan doktora seminerinden üretilmiştir. Ve 3. Kıbrıs Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde (2017) sözlü sunum olarak sunulmuştur.

** Öğr. Gör., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı.

*** Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı.

çeyreğinde internet kullanan bireylerden interneti hemen her gün veya haftada en az bir defa kullanan bireylerin oluşturduğu düzenli internet kullanıcı oranı 2016 yılının ilk çeyreğinde %94.9 oldu (TUİK,2017).

Günümüzde özellikle öğrencilerin uzun süreli ve uygun olmayan internet kullanımı bedensel gelişimleri ve sosyal ilişkileri üzerinde negatif etki oluşturabilmekte ve kişisel, eğitsel ve mesleki gelişimlerinde negatif sonuçlara neden olabilmektedir (Erdemir,2012). Dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün internet kullanıcı sayısı artmaktadır. Türkiye’de internet erişim imkanlarının artması ile internet kullanıcı sayısı 46 milyonu aşmış ve daha çok gençler arasındaki kullanım oranı hızla artmaktadır (Güçdemir, 2003; Özdemir ve diğerleri, 2014). İnternetin kullanımının artmasıyla birlikte internet bağımlılığı gibi yeni sorunlar ortaya çıkmış ve psikoloji, psikolojik danışma ve psikiyatri gibi alanlardaki araştırmacıları bu konulara yöneltmiştir (Young, 2004).

Aşırı ve problemli internet kullanımı genel bir tanımla; interneti kullanmada aşırı isteklilik, internete bağlanmadan geçirilen sürenin dayanılmaz olması, yokluğunda aşırı gerginlik ve saldırgan davranışların oluşması, bireyin yaşamında gittikçe artan bozulmaların ortaya çıkmasıdır (Esen, 2010).

Young (1996) göre internet bağımlılığı psikiyatrik rahatsızlıktır. Young internet bağımlılığını ölçmek için DSM-IV’teki patolojik kumar oynamanın tanı ölçütlerini düzenleyerek aşağıdaki ölçütleri geliştiren bir dürtü kontrol bozukluğu olarak tanımlanmaktadır:

- İnternetle meşgul olduğunu düşünmek
- İnternette daha çok kalmanız gerektiğini hissetmek.
- İnternet kullanımını kontrol etmek, kesmek veya durdurmak için defalarca başarısız girişim.
- İnternet kullanımını durdurmaya veya kesmeye çalışırken huzursuz, huysuz, üzücü veya sinirli hissetmek.
- Başlangıçta planladığınızda daha uzun süre internette zaman geçirmek.
- İnternet nedeniyle önemli bir ilişki, iş, eğitim veya meslek fırsatının tehlikeye girmesi veya kaybetmeyi göze almak.
- İnternet kullanım boyutunu gizlemek için aile bireylerine, terapistlere ve diğerlerine yalan söyleme.
- Yaşadığı sorunlardan kaçış yolu ya da stres, depresyon gibi tükenmişlik hallerinden kurtulabilme aracı olarak internet görme ve kullanma(Young, 1996).

İnternet kullanımı ile ilişkili çalışılan çeşitli araştırmalarda, patolojik düzeyde interneti kullanan bireylerin diğerlerine göre daha yalnız oldukları (Martin ve Schumacher, 2000; Özcan ve Buzlu, 2007), bazı araştırmalarda ise bir fark bulunmadığı bildirilmiştir (Subrahmanyam, 2007). İnternet bağımlılığı tanısı almış bireylerin sosyal ilişkilerinde azalmalar ve kişilerarası ilişkilerde sorunlar ortaya çıktığı saptanmıştır (Welsh, 1999; Akt. Batıgün ve Hasta, 2010), interneti yoğun kullanan bireylerin sosyal çevresiyle daha az etkileşime geçtikleri, daha kısa süre paylaşımda buldukları ve sosyal çevreden izole oldukları bildirilmiştir (Kraut ve diğerleri, 1998; Akt. Batıgün ve Hasta, 2010).

Sosyal zeka alanyazında Thorndike’in (1920) sosyal zekayı bireyleri anlama ve kişilerarası ilişkilerde profesyonel davranabilme şeklindeki tanımıyla başlar. Bu tanımda bilişsel ve davranışsal olmak üzere iki boyut bulunmaktadır ve daha sonraki çalışmalarda genellikle bu tanım temel alınmıştır. Sosyal gelişim doğumla beraber başlayan, yaşam boyunca süren, bireyin diğerleriyle olumlu ilişkiler kurabilmesini ve bulunduğu sosyal çevreye uyum sağlamasını kolaylaştıran bir süreçtir (Sarı, 2007; Akt: Ergin ve Ermeğan, 2011). Biyopsiko sosyal varlık olan insan diğer insanlarla birlikte yaşamak zorundadır, bu zorunluluk etkili iletişim kurabilme gerekliliğini getirmektedir (Tagay vd. 2010). Yaşayan her birey farklıdır ve kendine özgü bir potansiyele sahiptir ayrıca dünyaya gelen bütün çocuklar zeka alanlarının tamamıyla yaşama başlar fakat çevresel etmenler nedeniyle zeka alanlarından bazıları daha çok gelişirken bazıları daha az gelişir (Tuğrul ve Duran, 2003).

Thorndike’in (1920) zekayı üç boyut soyut, mekanik ve sosyal zeka olarak ele almıştır. Thorndike’in bu tanımı Gardner’ın sosyal zeka tanımı ile benzerlik göstermektedir. Gardner (1983) göre sosyal zeka bireyin çevresindekilerin isteklerini, ihtiyaçlarını ve duygularını anlama ve farkına varma kapasitesidir. Bu bireyler sosyal ilişki kurmaktan hoşlanırlar, başkalarını düşünür, empati yeteneği gelişmiştir ve paylaşımcıdır (Akt: Balcı, 2011). Moss ve Hunt (1927) göre sosyal zeka diğer bireylerle geçinebilme yeteneğidir (Akt: İlhan ve Çetin, 2014). Sosyal zekayı, sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi sürecinin içinde olduğu üç boyutlu yapıdır (Silvera ve diğerleri, 2001). Goleman (2007) göre sosyal zeka temelde sosyal beceri ve sosyal farkındalık boyutlarından oluşmaktadır. Bireylerin sosyal beceri düzeyleri yüksekse bu bireyler sosyal ortamlara daha kolay uyum sağlayabilir, diğer bireylerle iletişimde sıkıntı yaşamaz (Silvera ve diğerleri, 2001).

Sosyal bilgi süreci bireyin yaşadığı çevrenin farkında olması gelen sosyal ipuçlarını kullanarak doğru yargılara ulaşabilmesi ve karar verebilmesidir (Yüksel, 1997). Sosyal bilgi süreci, bireyin kendisi ve diğerlerinin duygu, düşünce, beden dilini anlayabilmesi, kişilerarası ilişkilerde diğerlerinin beklenti ve isteklerini anlayabilmesi ya da fark edebilmesi gibi yeterlilikleri içermektedir (Silvera ve diğerleri, 2001).

Sosyal beceri, kişilerarası ilişkilerde olumlu ilişkiler kurma, sürdürme ve uygun tepkilerde sergileme gibi öğrenilebilir gözlenebilir ve gözlenemeyen duyuşsal ve bilişsel öğeleri içerisinde bulunduran davranışlardır (Yüksel, 2004). Sosyal zekanın performans boyutuyla ilgili olan sosyal beceri, bireyin kişilerarası ilişkilerde ustaca davranabilmesidir. Sosyal becerisi düşük bireyler sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlayamazken sosyal becerisi yüksek bireyler sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlayabilir (Silvera ve diğerleri, 2001).

Sosyal farkındalık bireyin içerisinde bulunduğu sosyal çevredeki diğer bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarına ait ipuçlarını doğru bir şekilde fark edebilmesidir (Yüksel,1997). Sosyal farkındalık, bireyin yaşadığı sosyal çevre ve koşullara uygun davranma becerisidir. Sosyal farkındalığı yüksek olan bireyler sosyal çevrelerinde uygun davranış sergileme, uygun tepkiler verebilme ve geri bildirimde bulunabilme konularında başarılıdır. Kısaca nerede ne konuşulması, nasıl davranılması ve diğer bireyleri etkileyebilme gibi konularda bilgilidir (Silvera ve diğerleri, 2001).

Sosyal zekası yüksek bireyler diğerlerinin psikolojik durumlarını, isteklerini, ve kırgınlıklarını anlayabilme ve davranışlarını ayarlayabilme, başkalarıyla iyi iletişim ve iş birliği kurabilme becerilerine sahiptirler. Bu bireyler grup içerisindeki etkileşimleri ve beklentileri fark ederek bireylerin duygu dünyasına girebilir. Sosyal zeka kişilerarası farklılıkların farkına varma ve bireysel farklılıkları görme olarak değerlendirilebilir. Yüksek sosyal zekaya sahip birey karşısındakilerine belli etmese de diğerlerinin isteklerini, arzularını ve düşündüklerini anlayabilirler ve diğerlerini yönlendirebilirler (Kızıltepe, 2004; Akt: Doğan ve Çetin, 2009).

Düşük sosyal zekaya sahip bireyler ise kişilerarası ilişkilerinde başarılı değillerdir ve karşısındaki bireylerin öfke, yetersizlik vb duygular yaşamalarına neden olurlar (Albretch, 2006). Yüksek sosyal zekaya sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerde başarılı, sosyal çevreye uyum sağlayabilen ve etkileşimde başarılı oldukları düşünülürse; üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyinin düşmesinde olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir. Yapılan incelemelerde üniversite öğrencilerinin internet kullanımı, internet kullanımına yönelik tutumları, internet bağımlılarının profilleri, internet ile yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları gibi çalışmalara rastlanmıştır. Fakat internet bağımlılığı ile sosyal zeka konularını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan yapılan çalışma, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sosyal zeka arasındaki ilişki ve çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

I. Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

II. Üniversite öğrencilerinde çeşitli değişkenlere göre internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeyleri arasındaki ilişkileri saptamaktır. Araştırma da bir diğer amaç ise internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemektir.

2.2. Araştırma Deseni

Araştırma da kullanılan tarama yöntemi, geçmişte ya da günümüzde var olan durum veya durumları var olduğu şekliyle saptamayı/tanımlamayı amaçlamaktadır. Tarama deseninde araştırmaya konu olan birey, nesne ya da olay kendi çerçevesinde tanımlanır. Tarama yöntemi sosyal bilimlerde yaygın olarak araştırmaya konu olan büyük kitlelerin özelliklerini saptamak/belirlemek amacı ile yapılan betimsel araştırmalardır (Erkuş, 2009; Karasar, 2011; Fraenkel ve Wallen, 2006; Can, 2014).

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini İnönü Üniversitesi'nde öğrenimlerine devam eden 441'i kadın (%73,7), 157'si erkek (%26,3) toplam 598 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların fakültelerine bakıldığında Eğitim Fakültesi (n=145, %24,2), Fen Edebiyat Fakültesi(n=169, %28,3), İletişim Fakültesi (n=11, %1,8), İlahiyat Fakültesi (n=93, %15,6), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (n=34, %5,7),Ziraat Fakültesi (n=6, %1,0), Mühendislik Fakültesi (n=27, %4,5), Sağlık Bilimleri Fakültesi (n=62, %10,4), Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu (n=16, %2,7) ve Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi (n=35, %5,9), oluşturmaktadır. Araştırmanın

örnekleminde olasılıklı olamayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yoluyla veriler toplanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

2.4. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

2.4.1. Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Young (1998) geliştirdiği Pawlikowski ve arkadaşlarının (2013) kısa forma dönüştürdüğü ölçek Kutlu ve arkadaşları (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. On iki maddeden oluşan ölçek beşli likert tipinde olup "Hiç bir zaman" (1) ile "Çok sık" (5) arasında puanlanmaktadır. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek puanları 12 ile 60 arasında değişmektedir. Yüksek puan yüksek internet bağımlılığını ifade etmektedir. Tek faktörden oluşan ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olup faktör yükleri .33 - .67 arasında bulunmuştur. Pawlikowski ve arkadaşları (2013) ölçeğin (Cronbach alfa) iç tutarlık katsayısını .85, Kutlu ve arkadaşları (2016) .91 bu araştırma için ise .86 olarak bulunmuştur.

2.4.2. Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ)

Silvera ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen Tromso Sosyal Zeka Ölçeği Doğan (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek beşli likert tipinde 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi sürecinden oluşan üç alt boyutu vardır. Alt boyutlardan sosyal beceriler 6, sosyal farkındalık 7 ve sosyal bilgi süreci 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin bazı maddeleri tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin tümü için (Cronbach alfa) iç tutarlık katsayısı .83 bu araştırma için ise .82 olarak bulunmuştur (Doğan ve Çetin 2009).

2.4.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur ve bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler bu form ile toplanmıştır. Bazı sorular kapalı bazıları açık uçludur.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmadaki veriler bilgisayar ortamında SPSS Ver.23 istatistiksel paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde, veri setinin normal dağılımı sınanmış, betimsel istatistik kullanılmış, ikili karşılaştırmalarda t testi, çoklu karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA), değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyonu kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Araştırma değişkenlerinin betimleyici istatistik sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Değişkenlerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

	N	\bar{x}	Min.	Maks.	Ss	Çarpıklık	Basıklık
İnternet bağımlılığı	598	24,74	12	51	7,46	,597	-,003
Sosyal zeka	598	75,66	45	102	8,88	,082	-,015
Sosyal bilgi süreci	598	28,63	12	40	4,10	,097	,610
Sosyal beceri	598	20,37	6	28	3,05	-,456	,939
Sosyal farkındalık	598	25,24	13	35	3,87	-,180	-,321

Tablo 1'de değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri normallik sınırları içinde ± 1 (Can, 2014) yer almaktadır. Ayrıca, beş değişkenin normallik dağılımını gösteren histogram grafikleri de incelenmiş ve değişkenlerin puan dağılımlarının normal olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2: İnternet Bağımlılığı ile Sosyal Zeka Düzeyi ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	1	2	3	4	5
1.İnternet Bağımlılığı	1				
2.Sosyal Zeka	-.266**	2			
3.Sosyal bilgi süreci	-.077	.752**	3		
4.Sosyal beceri	-.207**	.660**	.337**	4	
5.Sosyal farkındalık	-.295**	.722**	.278**	.284**	5

** $p < .01$; * $p < .05$; N=598

Tablo 2'i incelendiğinde internet bağımlılığı ile sosyal zeka arasında düşük düzeyde negatif yönde bir ilişki ($r = -.266$; $p < .01$), internet bağımlılığı ile sosyal beceri arasında düşük düzeyde negatif yönde bir ilişki ($r = -.207$; $p < .01$), internet bağımlılığı ile sosyal farkındalık arasında ise yine düşük düzeyde negatif yönde bir ilişki ($r = -.295$; $p < .01$) bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ile sosyal bilgi süreci arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = -.077$; $p > .05$).

Bu araştırmada, cinsiyetin yordanan değişken olan internet bağımlılığı ve sosyal zeka düzeyi üzerindeki olası ilişkisini test edebilmek için, internet bağımlılığı, sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi süreci düzeyleri puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı “ilişkisiz örneklem için t testi” ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyete Göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puanlarının t Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
İnternet bağımlılığı	Kadın	441	24,18	7,11	596	-3,09	.002
	Erkek	157	26,31	8,17			

Tablo 3 incelendiğinde araştırma katılımcılarının cinsiyetlerine dayalı bağımsız örneklem t-testi sonuçlarında kadın erkek katılımcılar arasında internet bağımlılığı kadın ($\bar{x}=24,18$), erkek ($\bar{x}=26,31$) puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır [$t_{(596)} = -3,09$, $p \leq 0,05$]. Bu durumda erkeklerin kadınlara göre internet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Sosyal Zeka Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarının t Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Sosyal zeka	Kadın	441	75,82	8,66	596	.771	.441
	Erkek	157	75,18	9,47			
Sosyal bilgi süreci	Kadın	441	28,69	4,07	596	.543	.587
	Erkek	157	28,48	4,19			
Sosyal beceri	Kadın	441	20,42	2,93	596	.726	.468
	Erkek	157	20,22	3,35			
Sosyal farkındalık	Kadın	441	25,24	3,76	596	.091	.927
	Erkek	157	25,21	4,19			

Tablo 4 incelendiğinde araştırma katılımcılarının cinsiyetlerine dayalı bağımsız örneklem t-testi sonuçlarında kadın erkek katılımcılar arasında sosyal bilgi süreci [$t_{(596)} = 0,587$, $p \geq 0,05$], sosyal beceri [$t_{(596)} = 0,468$, $p \geq 0,05$], sosyal farkındalık [$t_{(596)} = 0,927$, $p \geq 0,05$], boyutlarında herhangi anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Genel sosyal zeka düzeyide alt boyutlara benzer olarak kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(596)} = 0,441$, $p \geq 0,05$].

Tablo 5: Ailenin Sosyoekonomik Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Grup	f, \bar{x} ve Ss Değerleri			Anova Sonuçları						
	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
1404 ve altı	119	24,61	6,97	Grup. Arası	262,632	3	87,544	1,577	0,194	
1405 - 2808	258	24,57	6,94	Grup. İçi	32981,709	594	55,525			
2809-4212	156	25,76	7,95	Toplam	33244,341	597				
4213ve üzeri	65	23,64	8,87							

Tablo 5 incelendiğinde, ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. $F_{(3,594)} = 1,577$, $p \geq 0,05$.

Tablo 6: Ailenin Sosyoekonomik Durumuna Göre Sosyal Zeka Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Grup	f, \bar{x} ve Ss Değerleri			Anova Sonuçları						
	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
1404 ve altı	119	75,17	9,41	Grup. Arası	668,888	3	222,963	2,854	0,037	A-D
1405 - 2808	258	75,28	8,46	Grup. İçi	46406,458	594	78,125			
2809-4212	156	75,36	8,81	Toplam	47075,346	597				
4213ve üzeri	65	78,67	9,23							

Tablo 6 incelendiğinde ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerin genel sosyal zeka düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerinin genel sosyal zeka düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. $F_{(3,594)} = 2,854$, $p < .01$.

Tablo 7: Algılanan Anne Tutumuna Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve Ss Değerleri				Anova Sonuçları						
Grup	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
Demokratik	305	24,26	7,08	Grup. Arası	167,587	2	83,794	1,507	0,222	
Otoriter	110	24,87	8,16	Grup. İçi	33076,754	595	55,591			
Aşırı koruyucu	183	25,46	7,61	Toplam	33244,341	597				
İlgisiz										

Tablo 7 incelendiğinde algılanan anne tutumuna göre üniversite öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, algılanan anne tutumuna göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır $F_{(2,595)} = 1,507$, $p > 0,05$.

Tablo 8: Algılanan Baba Tutumuna Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve Ss Değerleri				Anova Sonuçları						
Grup	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
Demokratik	278	23,90	7,35	Grup. Arası	530,046	3	176,682	3,203	0,023	D-İ
Otoriter	208	24,95	7,37	Grup. İçi	32714,229	593	55,167			
Aşırı koruyucu	84	26,39	7,51	Toplam	33244,275	596				
İlgisiz	27	26,63	8,44							

Tablo 8 incelendiğinde algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. $F_{(3,593)} = 3,203$, $p < .01$.

Tablo 9: Algılanan Baba Tutumuna Göre Sosyal Zeka Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve Ss Değerleri				Anova Sonuçları						
Grup	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
Demokratik	278	76,80	8,81	Grup. Arası	762,604	3	254,201	3,259	0,021	D-İ
Otoriter	208	74,62	8,66	Grup. İçi	46258,685	593	78,008			
Aşırı koruyucu	84	75,07	8,46	Toplam	47021,290	596				
İlgisiz	27	73,33	11,1							

Tablo 9 incelendiğinde algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin genel sosyal zeka düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin genel sosyal zeka düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. $F_{(3,593)} = 3,259$, $p < .01$.

Tablo 10: Algılanan Baba Tutumuna Göre Sosyal Bilgi Süreci Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve Ss Değerleri				Anova Sonuçları						
Grup	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
Demokratik	278	28,59	4,07	Grup. Arası	45,557	3	15,186	0,898	0,442	
Otoriter	208	28,63	4,11	Grup. İçi	10028,292	593	16,911			
Aşırı koruyucu	84	29,11	3,93	Toplam	10073,849	596				
İlgisiz	27	27,66	4,93							

Tablo 10 incelendiğinde algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin sosyal bilgi süreci düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin sosyal bilgi düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. $F_{(3,593)} = 0,898$, $p > 0,05$.

Tablo 11: Algılanan Baba Tutumuna Göre Sosyal Beceri Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve Ss Değerleri				Anova Sonuçları						
Grup	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
Demokratik	278	20,69	2,87	Grup. Arası	87,993	3	29,331	3,209	0,023	D-A
Otoriter	208	20,14	3,15	Grup. İçi	5420,402	593	9,141			
Aşırı koruyucu	84	19,66	3,12	Toplam	5508,395	596				
İlgisiz	27	20,88	3,14							

Tablo 11 incelendiğinde algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. $F_{(3,593)} = 3,209$, $p < .01$.

Tablo 12: Algılanan Baba Tutumuna Göre Sosyal Farkındalık Düzeyinin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve Ss Değerleri				Anova Sonuçları						
Grup	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Önem derecesi
Demokratik	278	25,93	3,73	Grup. Arası	297,774	3	99,258	6,804	0,000	D-İ
Otoriter	208	24,57	3,91	Grup. İçi	8650,450	593	14,588			
Aşırı koruyucu	84	25,07	3,91	Toplam	8948,224	596				
İlgisiz	27	23,66	3,57							

Tablo 12 incelendiğinde Algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin sosyal farkındalık düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları, algılanan baba tutumuna göre üniversite öğrencilerinin sosyal farkındalık düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. $F_{(3,593)} = 6,804$, $p < .01$.

4. Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmamızın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik karşılaştırma ve tartışmalara yer verilmiştir.

Araştırmada internet bağımlılığı ile sosyal zeka, sosyal beceri ve sosyal farkındalık arasında negatif yönlü düşük düzey bir ilişki bulunmuştur. Yani sosyal zeka, sosyal beceri ve sosyal farkındalık düzeyi yükseldikçe bireylerin internet bağımlılığı puanları düşmektedir. Elde edilen bulgular literatür ile benzer sonuçlar vermiştir, internette bilişsel durum ile çok boyutlu algılanan sosyal destek arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (Ersun vd. 2012). İnternet bağımlılığı ölçeği toplam puanı ile sosyal ilişkilerde olumsuzluk boyutu arasında pozitif yönde kuvvetli bir ilişki bulunmuştur (Mansuroğlu, 2016). İnternet bağımlılığı ile sosyal bilgi süreci arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Cinsiyete göre internet bağımlılık ölçeği puanlarında erkeklerin puanları kadınların puanlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkeklerin internet bağımlılık düzeyleri kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Batıgün ve Kılıç, 2011).

Cinsiyete göre genel sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi süreci düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Kadın ve erkekler arasında sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi süreci boyutları arasındaki fark anlamlı değildir. Sosyal zeka toplam puanları açısından kadın ve erkek arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (Doğan vd. 2009).

Ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları incelendiğinde, ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Sosyoekonomik düzeye göre internet bağımlılık düzeyi ve riskli kullanıcı oranları anlamlı bir fark bulunmamıştır (Balcı ve Gülnar, 2009). Günümüzde internetin hızla yaygınlaşmasıyla erişim kolaylaşmıştır. Bu koşulların sosyoekonomik düzey farklılıklarını ortadan kaldırmış olabileceği söylenebilir (Batıgün ve Hasta, 2010).

Ailenin sosyoekonomik durumuna göre üniversite öğrencilerin genel sosyal zeka düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları incelendiğinde, ailenin sosyoekonomik durumu arttıkça öğrencilerin sosyal zeka ölçeği puanlarının arttığı görülmektedir.

Algılanan anne tutumuna göre öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri değişmezken algılanan baba tutumuna göre ise ilgisiz tutum sergileyen babaların çocuklarının internet bağımlılığı düzeyi demokratik

tutum sergileyen babaların çocuklarının internet bağımlılığı düzeyine göre yüksek bulunmuştur. Anne baba ilişkileri, duygu düzenleme güçlüğü ve duygu ifadesinin internet bağımlılığını yordayıcı etkisinin olduğu bulunmuştur (Kılıç, 2017).

Algılana baba tutumuna göre öğrencilerin genel sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri düzeyleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların kadın (%73,7) çoğunlukta olması, ataerkil toplum özelliklerinin aile ortamında baskın olması vb durumlar aradaki farka etki etmiş olabilir. Fakat algılanan baba tutumu ile sosyal bilgi süreci arasında ki fark anlamlı bulunmamıştır.

Algılanan anne tutumuna göre katılımcıların sosyal zeka düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları incelenmiştir ve genel sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri, sosyal bilgi süreci boyutlarında herhangi anlamlı farklılık bulunmamıştır. Anne ve baba eğitim durumlarına göre katılımcıların internet bağımlılığı ile sosyal zeka düzeylerine ilişkin One-Way Anova sonuçları incelenmiştir ve internet bağımlılığı, genel sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri, sosyal bilgi süreci boyutlarında herhangi anlamlı farklılık bulunmamıştır. Annelerinin ve babalarının eğitim düzeyine göre öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinde fark anlamlı bulunmamıştır (Nazik, 2016).

Katılımcıların, sosyal zeka, sosyal beceri ve sosyal farkındalık düzeyi arttıkça internet bağımlılığı düzeyi düşmektedir.

Katılımcılarda, erkeklerin internet bağımlılığı düzeyleri kadınlara göre daha yüksektir.

Katılımcıların, sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi süreci düzeyleri cinsiyete göre değişmemektedir.

Katılımcıların, ailelerin sosyoekonomik durumları internet bağımlılığı düzeylerine etkilemezken, sosyoekonomik durum iyileştikçe sosyal zeka ölçeği puanları artmaktadır.

Demokratik tutum sergileyen babaların çocuklarının internet bağımlılığı düzeyleri ilgisiz tutum sergileyen babaların çocuklarının internet bağımlılığı düzeylerinden daha düşüktür.

Anne ve baba eğitim durumlarına göre katılımcıların internet bağımlılığı, genel sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri, sosyal bilgi süreci boyutlarında herhangi anlamlı fark görülmemiştir.

İnternet bağımlılığı ile sosyal zeka, sosyal farkındalık, sosyal beceri ve sosyal bilgi süreci arasındaki ilişkilerin anlamlılık düzeylerinin düşük olması değişkenliğin büyük bir kısmının başka değişkenlerden kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilir.

5. Öneriler

Bir başka araştırmada orta okul ve lise öğrencileri üzerinde benze konular çalışılarak ulaşılan sonuçlar karşılaştırılabilir.

İnternet bağımlılığı faktör/faktörleri üzerinde daha detaylı durulabilir.

Erkeklerin internet bağımlılığı düzeylerine ilişkin nedenleri belirlemeye yönelik araştırmalar yapılarak sonuçlarına göre önleme çalışmaları yapılabilir.

Farklı sosyoekonomik koşullardan gelen öğrencilerin sosyal zeka düzeyleri çeşitli değişkenlere göre ilişkileri araştırılabilir.

Sosyal zeka eğitim programları geliştirilip bu konuda okulöncesinden başlanarak öğretmenler eğitilebilir.

KAYNAKÇA

- Albrecht, Karl. (2006). *Social intelligence: The new science of success*. John Wiley ve Sons: San Francisco.
- Balcı, Seher. (2011). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (Edt. Kaya, A.). Anı Yayıncılık. Ankara
- Balcı, Şükrü. ve Gülnar, Birol. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), 5-22.
- Batıgün, A. Durak. ve Hasta, Derya. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.
- Batıgün, A. Durak. ve Kılıç, Nevin. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1.
- Can, Abdullah. (2014). *Spss ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, Tolga. ve Karaaslan, Enis. (2008). *İnternet toplumu oluşum süreci*. (inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/45.doc)
- Dede, M. Bayram. (2004). *İnternet*. (1. Baskı). İstanbul: İnsan Yayınları.
- Doğan Tayfun. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Zeka Düzeylerinin Depresyon ve Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan Tayfun. ve Çetin Bayram. (2009). Tromso sosyal zeka ölçeği Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 7(1), 241-268.
- Doğan, Tayfun., Totan, Tarık. ve Sapmaz, Fatma. (2009). *Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zeka*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (17), 235-247

- Erdemir, Nuri. (2012). *Farklı Tür Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin İnternet Kullanım Durumları ile Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
- Ergin, D. Yaşar. ve Ermeğan, Burçin. (2011 Nisan). *Çok Kültürlülük ve Sosyal Uyum*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications. Sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- Erkuş, Adnan. (2009). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Ersun, Ayşe., Köze, B. Şahin., Muslu, Gonca., Beytut, Dilek., Başbakkal, Zümrüt. ve Conk, Zeynep. (2012). Üniversite öğrencilerinde internet kullanımı ile sosyal destek sistemi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(2), 86-92.
- Esen, Erol. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (1993). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Goleman, Daniel. (2007). *Sosyal Zeka: İnsan İlişkilerinin Yeni Bilimi*. (Çv. Tekin, D.), İstanbul: Varlık Yayınları.
- Güçdemir, Yeşim. (2003). Bilgisayar ağları internetin gelişim ve bilgi kirlenmesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, (17). 371-378.
- İlhan, Mustafa. ve Çetin, Bayram. (2014). *Sosyal ve kültürel zekâ arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi*. Turkish Journal of Education, 3(2), 4-15.
- Karasar, Niyazi. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kılıç, Gamze. (2017). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kutlu, Mustafa., Savcı, Mustafa., Demir, Yasin. ve Aysan, Ferda. (2016). Young internet bağımlılığı testi kısa formunun Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17.
- Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in human behavior*, 16(1), 13-29.
- Mansuroğlu, Sercan. (2016). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Şiddeti Eğilim Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hatay.
- Nazık, Gözde. (2016). *Ergenlerin İnternet Bağımlılığının Ana-Babaya Bağlanma Stilleri Ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Odabaşı, H. Ferhan., Kabakçı, Işıl. ve Çoklar, N. Ahmet. (2007). *İnternet, Çocuk ve Aile*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özdemir, Yalçın., Kuzucu, Yaşar. ve Ak, Şerife. (2014). Depression, loneliness and internet addiction: How important is low self-control?. *Computers in Human Behavior*, 34, 284-290.
- Özcan, N. Keser. ve Buzlu, Sevim. (2007). Internet use and its relation with the psychosocial situation for a sample of university students. *CyberPsychology & Behavior*, 10(6), 767-772.
- Silvera, David, Martinussen, Monica. ve Dahl, I. Tove. (2001). The Tromsø Social Intelligence Scale, a self-report measure of social intelligence. *Scandinavian journal of psychology*, 42(4), 313-319.
- Subrahmanyam, Kaveri. ve Lin, Gloria. (2007). Adolescents on the net: Internet use and well-being. *Adolescence*, 42(168), 659.
- Tagay, Özlem., Baydan, Yaprak. ve Acar, N. Voltan. (2010). Sosyal beceri programının (blocks) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (3), 19-28.
- Tuğrul, Belma. ve Duran, Esra. (2003). Her çocuk başarılı olmak için bir şansa sahiptir: Zekanın çok boyutluluğu çoklu zeka kuramı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 224-233
- Thorndike, E. Lee. (1920). Intelligence and its uses. Harper's magazine.(140). 227-236
- Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> sitesinden alınmıştır.
- Yıldırım, Ali. ve Şimşek, Hasan (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yüksel, Galip. (2004). *Sosyal beceri envanteri el kitabı*. (1. Baskı), Ankara: Asil Yayın Dağıtım A.Ş.
- Yüksel, Galip. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Young, Kimberly. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, Kimberly. S. (2004) Internet addiction. *American Behavioral Scientist*, (48), 402-415.